

Nr 945

Av herr **Werbros m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 144, med förslag till affärstidslag.

(Lika lydande med motion nr 772 i Första kammaren)

Strukturrationaliseringen inom handeln har medfört att många småbutiker såväl i tätorter som på landsbygd försvunnit. Särskilt i glesbygderna har detta medfört en påtaglig försämring av servicen. Den kommersiella servicen särskilt av livsmedel och många dagligvaror har koncentrerats till större och färre enheter, storbutiker och varuhus, i tätortscentra. Utvecklingen visar att trenden blir densamma ännu under åtminstone de närmaste fem åren, då 2 av 3 av de privata och kooperativa småbutikerna kommer att försvinna. Det förutsättes att kunderna i ökad utsträckning är bilburna och att man planerar och rationaliserar sina inköp.

Försämrade service

Det utglesade butiksbeståndet och de allt längre avstånden till inköpställena har medfört vissa fördelar för konsumenten, man kan köpa flera varor på samma ställe och kan genom storköp komma i åtnjutande av vissa priserbjudanden. Men nackdelarna är många. *Privatbilismens* utveckling har felbedömts. Man har beräknat att mellan 20 och 30 proc. av hushållen i framtiden på grund av ålder och handikapp *inte* kommer att ha tillgång till egen bil. Problemet är störst för *åldringar* och *förvärvsarbetande*. Andelen åldringar och förvärvsarbetande kvinnor kommer att öka. Mot bakgrunden av detaljhandelns strukturomvandling måste man räkna med att närhetsbutiker av typen kiosker, tobaksaffärer etc. får en allt viktigare funktion inom varudistributionen och att närhetsbutikerna blir det reguljära inköpstället för särskilt *äldre* (år 1980 är 16 proc. av befolkningen över 65 år), *sjuka* och *handikappade* när det gäller vissa livsmedel samt daglig- och impulsvaror.

Komplementsbutiker

Närhetsbutiken har framtiden för sig. Utredningen liksom många re-missinstanser har understrukt vikten av att närhetsbutikerna måste anpassa sortiment och affärstider efter konsumentens behov. Det förutsätter att det s. k. fria sortimentet — d.v.s. de varuslag som skall falla utanför lagens tillämpning — utökas med de varor som "allmänheten bör kunna

köpa" även under "annan tid än vanlig affärstid". I de fall man glömt att köpa någon vara i storbutiken, inte vill bege sig till storbutiken för att köpa någon enstaka vara eller hastigt får främmande, bör man enligt utredningen kunna göra kompletteringsköp i närbutiker. Sveriges Kioskägares riksförbund har pekat på några typiska kompletteringsvaror, kaffe, te, kakao, socker, portionsförpackat bröd, helkonserver, djupfrysta färdigrätter (typ köttbullar, hamburgare) och några andra kompletteringsvaror såsom damstrumpor, glödlampor och el-proppar. I stort sett är remissinstanserna positiva till förslaget att utöka antalet fria varuslag, d.v.s. varor som undantas från lagens tillämpning. Föredragande statsrådet ställer sig också positivt till utredningens förslag att "... avsevärt utvidga det varusortiment som är undantaget från lagens tillämpning..." Han anser det emellertid ej lämpligt att i lagen i detalj ange vilka varor som skall ingå i det fria sortimentet och föreslår i enlighet med utredningens förslag att "dessa varor endast delvis räknas upp i lagen och att de i övrigt anges genom allmän beskrivning". Det är emellertid viktigt att riksdagen ger uttryck åt sin uppfattning, att det fria sortimentet bör utvidgas, till ledning för Kungl. Maj:t eller den myndighet som har att i tillämpningsföreskrifter närmare bestämma sortimentets omfattning.

Fritidshandeln

Till följd av den ökade fritid, som allt flera kommer i åtnjutande av, och på grund av den stigande levnadsstandarden ökar också kravet på lämplig varudistribution dels på obekvämtid, dels inom fritidsområden. Bilismens utveckling och förändrade inköpsvanor skapar också nya servicebehov. Såväl när det gäller fritidshandeln som närhetsbutikerna kommer det därför att bli aktuellt att kunna föra varor utanför det fria sortimentet, och då bör en generös bedömning av dispensärenden ske från kommunernas sida. Särskilt skall här framhållas den dåliga service som för närvarande råder vid våra badorter, campingplatser o. d., då det gäller möjligheten att under icke affärstid få inköpa de mest nödvändiga varor som t. ex. bröd, konserver o. d.

Konsumenternas intresse

Lagstiftningen bör självfallet inte — och gör det inte heller — gynna någon särskild grupp näringsidkare. Rimlig hänsyn bör tas till konkurrensförhållandena inom handeln. Frågan om affärstiden och sortimentet liksom dispensfrågor bör emellertid främst bedömas med utgångspunkt från *konsumenternas intresse*. Vad som av en del remissinstanser sägs om kioskhandelns privilegierade ställning torde inte vara riktigt, då visserligen kioskhandeln blir fri men med ett begränsat sortiment, medan

annan konkurrerande handel får möjlighet att föra kioskvaror och konkurrera med kioskerna under kioskernas kanske bästa affärstid kl 18.00—20.00.

Kioskhandelns standard

Under de senaste åren har som en följd av nya statliga bestämmelser för kioskhandeln med livsmedel en genomgripande sanering och upprustning av kioskbeståndet ägt rum (medicinal- och veterinärstyrelsernas anvisningar nr 107/62). Allt fler kiosker som uppförts till betydande kostnader motsvarar mycket höga anspråk på hygienisk och sanitär standard liksom också utrymmesmässigt. Kioskerna är väl rustade att ge allmänheten en större service i framtiden. Med de moderna tillverkningsmetoderna för förslutna livsmedel och de nya emballagen bör det därför ur livsmedelshygienisk synpunkt inte finnas några betänkligheter mot att låta kioskerna fylla sin funktion som närhetsbutiker med ett starkt begränsat urval livsmedel av typen komplement- och impulsvaror av de slag som allmänheten frågar efter under annan tid än vanlig affärstid.

Under hänvisning till vad vi ovan angivit får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 144 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna sin uppfattning, att kioskernas sortiment bör utökas att även omfatta kompletteringsvaror som kaffe, te, kakao, socker, portionsförpackat bröd, helkonserver, djupfrysta färdigrätter samt damstrumpor, glödlampor, el-proppar, förbandsartiklar o. d.

Stockholm den 16 november 1966

W. Werbro (fp)

Gunnar Gustafsson (s)

B.-O. Thylén (h)

Evert Svensson (s)

Sven G. Andersson (fp)